

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VM:n ehdotus vuoden 2025 talousarvioksi

RIIKKA PURRA, VALTIOVARAINMINISTERI
TIEDOTUSTILAISUUS
8.8.2024

Talous virkoaa taantumasta vähitellen

- Suomen talous näyttäisi kääntyneen hienoiseen kasvuun vuoden 2024 alkupuolella.
 - VM:n kesäkuun ennusteen perusteella talouden toipumisen odotetaan vahvistuvan loppuvuotta kohden.
- Vuonna 2025 talouden kasvun odotetaan kiihtyvän, vaikka välttämättömät toimet julkisen talouden alijäämän pienentämiseksi hillitsevätkin kysynnän kasvua.
 - Maailmantalouden näkymät ovat pysyneet vakaina huolimatta viimeaikaisesta levottomuudesta rahoitusmarkkinoilla. Kasvun odotetaan nopeutuvan erityisesti Suomen tärkeillä vientimarkkinoilla Euroopassa vuonna 2025.
 - Suomen kustannuskilpailukyky on pysynyt varsin hyvänä, mikä tukee Suomen vientiä, kun kysyntä markkinoilla virkoaa.
 - Yksityisen kulutuksen kasvu vahvistuu, kun inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja tulojen kasvu parantavat kotitalouksien ostovoimaa.
 - Investoinnit piristyvät, kun rakentaminen toipuu jyrkästä laskusta ja energiasiirtymään sekä turvallisuuteen liittyvät investoinnit kasvavat.
- Työllisyys heikkenee vielä vuonna 2024.
 - Työllisyys kääntyy uudelleen kasvuun vuonna 2025, kun talous toipuu ja hallituksen työllisyystoimet lisäävät työvoiman tarjontaa.
- Hallituksen talousarvioesityksen pohjan muodostaa valtiovarainministeriön syksyn talousennuste, joka julkaistaan 23.9.2024.

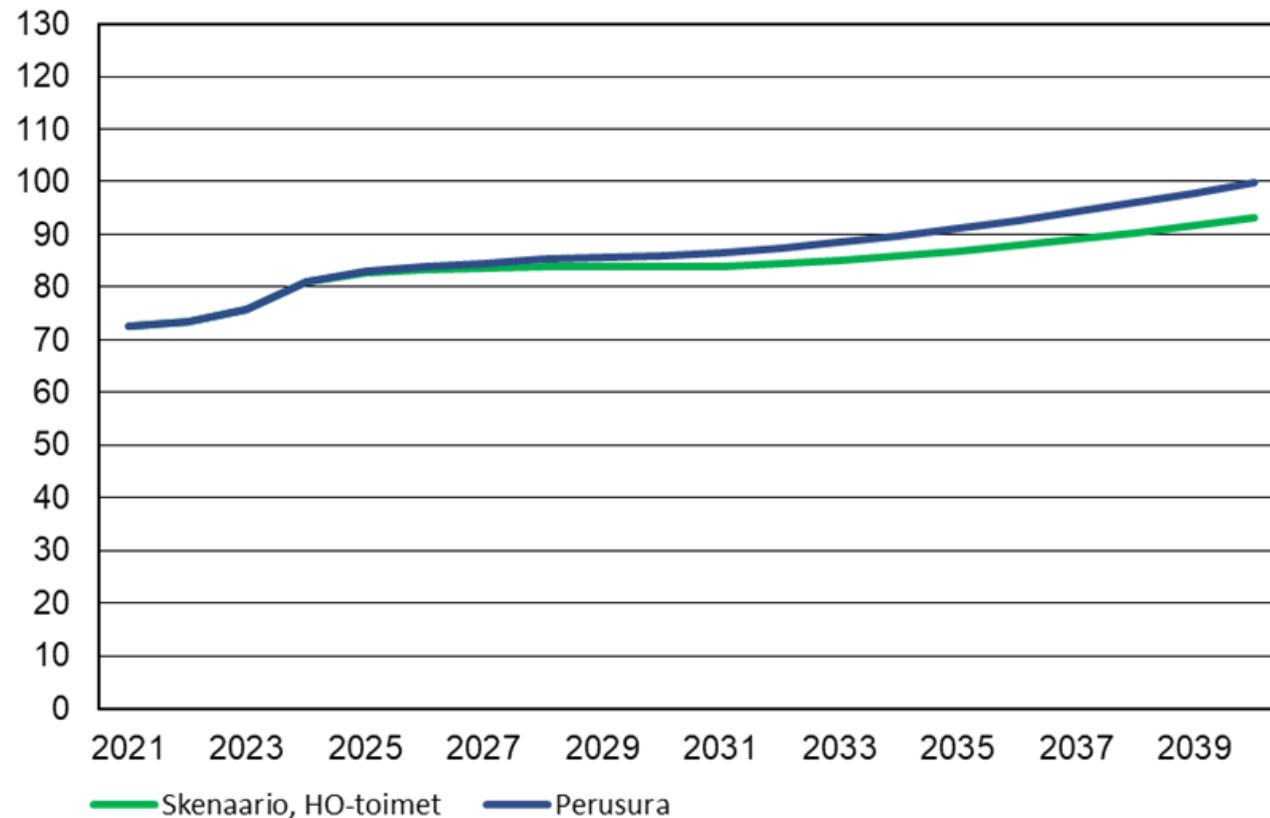
Hallituksen talouspolitiikan keskeiset tavoitteet

- Hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen.
- Tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velkasuhde vuoteen 2027 mennessä.
- Hallitusohjelmassa linjattiin 4 miljardin euron menosäästöistä sekä julkisen talouden vahvistamisesta 2 miljardilla eurolla rakenteellisiin, erityisesti työllisyyttä kasvattaviin toimiin.
- Lisäksi keväällä 2024 päätettiin n. 3 miljardilla eurolla julkista taloutta vahvistavasta toimenpidekokonaisuudesta.
- Siten hallitus tavoittelee julkisen talouden vahvistumista yhteensä 9 miljardilla eurolla.

Velkasuhteen kasvu pysähtyy vuonna 2027

Julkisyhteisöjen velka

suhteessa BKT:hen, %

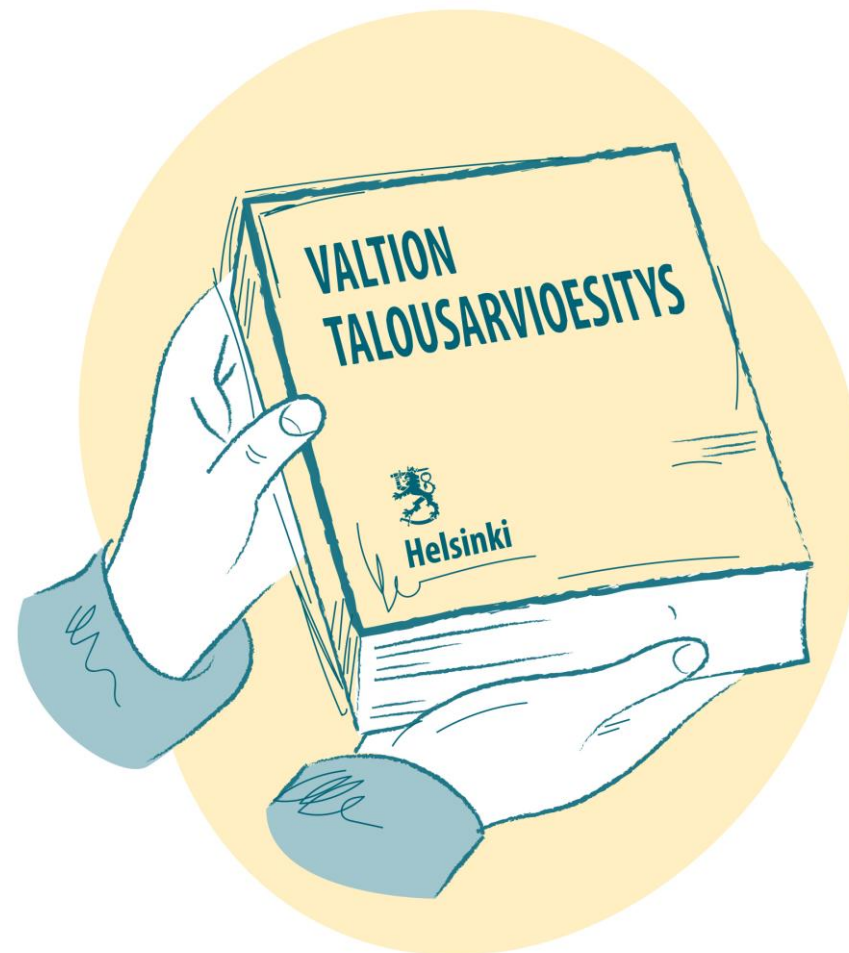

Lähde: Tilastokeskus, VM

- Kun hallituksen päätökset toteutuvat täydessä mitassaan ja suunnitellussa aikataulussa, velkasuhteen kasvu pysähtyy vuonna 2027.

Valtion budjettitalous vuonna 2025

- Tulot 76,0 miljardia euroa
 - -1,0 miljardia euroa kevään kehukseen nähden.
 - Taustalla heikentyneet verotuloarviot sekä tupakkaveron korotuksen aikaistus vuodelle 2024.
- Menot 88,1 miljardia euroa
 - +0,5 miljardia euroa kevään kehukseen nähden.
 - Taustalla automaattiset tekijät, kuten korkomenojen kasvu 360 miljoonalla eurolla.
- Tasapaino -12,2 miljardia euroa
 - 1,5 miljardia euroa heikompi kehukseen nähden.

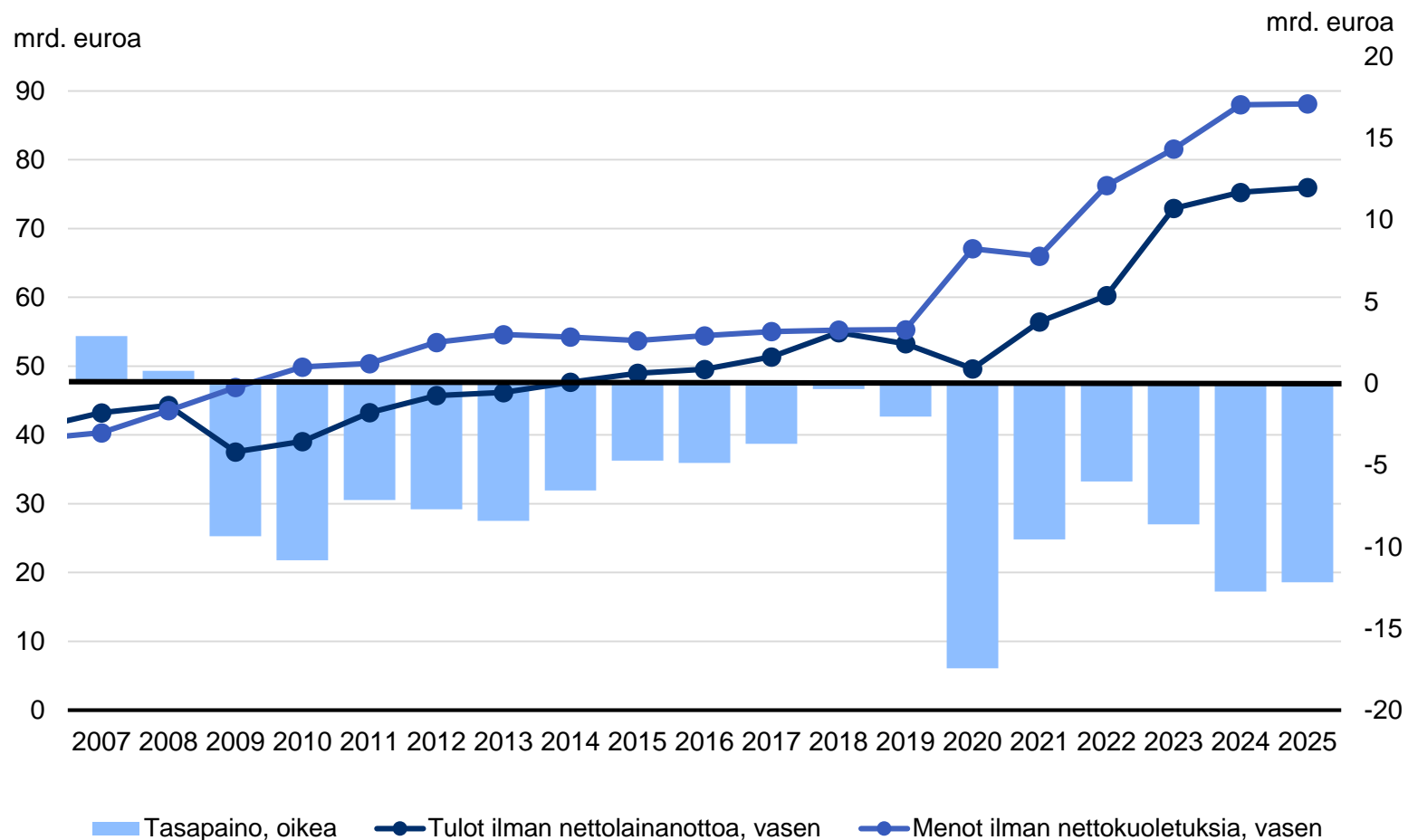
Säästöjä ja veronkorotuksia n. 3 miljardia euroa 2025

- Valtion menoja vähentäviä säästöjä on vuoden 2025 budjettiehdotuksessa yhteensä lähes 2 miljardia euroa vuoteen 2024 verrattuna.
- Verosopeutustoimet lisäävät valtion verotuloja yhteensä 1,2 miljardilla eurolla.
 - Tätä verotulovaikutusta heikentää tupakkaveron korotuksen aikaistus vuodelle 2024.
- Lisäksi hallituksen päättämiä toimia kohdistuu myös muuhun julkiseen talouteen kuin vain valtion budjettitalouteen.
- Toimien mittaluokka vastaa hallitusohjelmassa ja keväällä päätettyä.

Harkinnanvaraisia uusia menolisäyksiä niukasti

- Julkisen talouden tilanteen vuoksi VM:n ehdotukseen ei juuri sisälly uusia harkinnanvaraisia menolisäyksiä verrattuna kevään 2024 julkisen talouden suunnitelmaan.
- Yhteensä harkinnanvaraiset menolisäykset ovat n. 13 miljoonaa euroa.
 - Nämä ovat lähinnä vain välttämättömiksi katsottuja ja pääosin kertaluonteisia menoja.

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Tasapaino (mrd. euroa):

2020 (TP): -17,4

2021 (TP): -9,6

2022 (TP): -6,0

2023 (TP): -8,6

2024 (LTA II): -12,7

2025: -12,2

2022 ja 2023 poistettu varautuminen sähkön johdannaismarkkinoille toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja varauksen purku. Sähkoyhtiöiden lainoihin tehdyn varauksen purku kasvatti vuoden 2023 tilinpäätöksessä tuloja 10 mrd. eurolla, koska se jäi käyttämättä kokonaan. Tasapaino tämä erä huomioiden oli +1,4 mrd. euroa v. 2023

Miksi alijäämä pienenee vain alle 0,6 miljardilla eurolla vuoteen 2024 verrattuna?

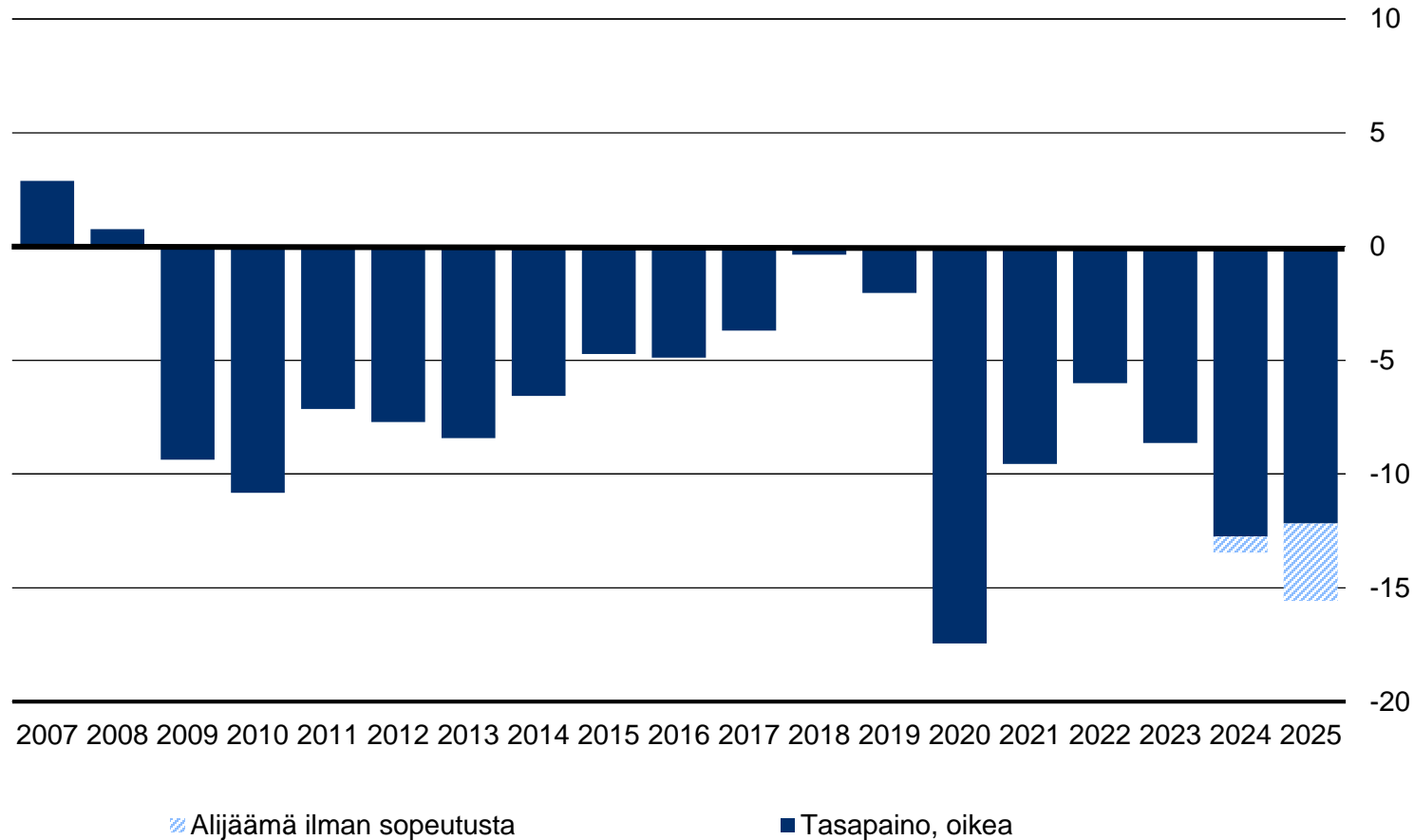
- Pitkään jatkunut heikko suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua.
- Sote-menot kasvavat säästöistä huolimatta.
 - Hyvinvointialueiden jälkikäteistarkistus kasvattaa menoja 1,5 miljardilla eurolla.
 - Väestön ikääntyminen kasvattaa palvelutarvetta.
 - Hintojen ja palkkojen nousu näkyy indeksikorotuksissa.

Kaikki hallituksen päättämät toimenpiteet eivät vielä näy täysimääräisesti budjetin tasapainossa

- Hallituksen päättämät toimenpiteet tulevat voimaan täysimääräisesti vaalikauden loppuun mennessä.
 - Hallitusohjelmassa ja kevään kehysriihessä linjatut toimenpidekokonaisuudet kattavat koko julkisen talouden. Niihin sisältyy siten myös muuhun kuin valtion budjettitalouteen kohdistuvia toimia.
 - Hyvinvointialueiden omista kehittämistoimista aiheutuvat säästöt realisoituvat hyvinvointialueiden yleiskatteiseen valtion rahoitukseen jälkikäteistarkistuksen perusteella. Ne eivät näy nykyisessä valtion budjetin tasapainossa.
- Hallitus edistää monin toimin talouskasvun edellytyksiä (mm. T&K-panostukset, investointiohjelma, työllisyystoimet).
 - Näiden positiiviset vaikutukset kasvuun ja budjetin tasapainoon näkyvät monilta osin vasta viiveellä.

Ilman hallituksen toimia budjetin alijäämä olisi huomattavasti suurempi

Budjettitalouden tasapaino, mrd. euroa

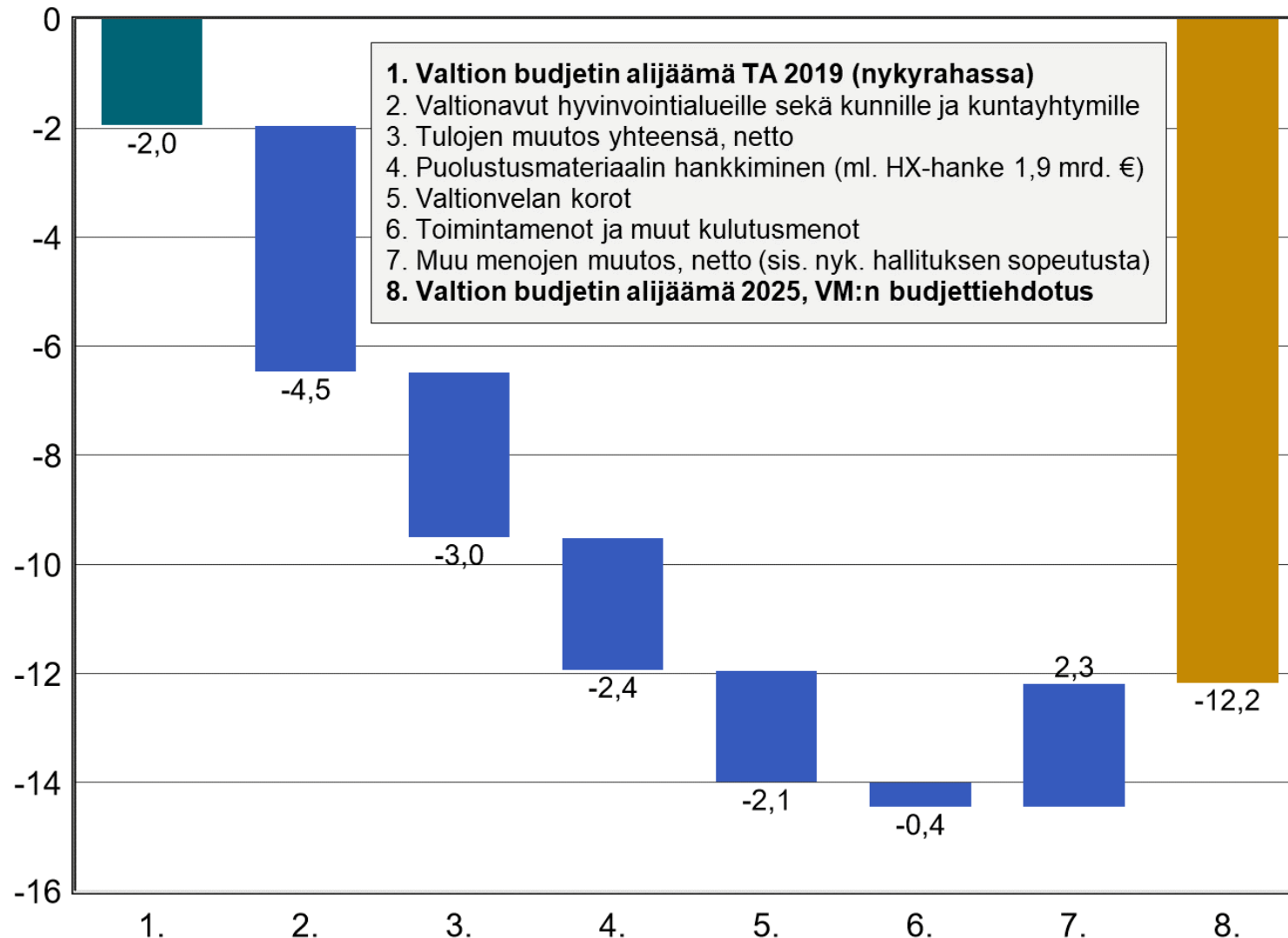

- Vuoden 2025 budjetin alijäämä olisi vajaat 16 miljardia euroa ilman hallituksen toteuttamia suoria sopeutustoimia.

2022 ja 2023 poistettu varautuminen sähkön johdannaismarkkinoille toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja varauksen purku. Sähkoyhtiöiden lainoihin tehdyn varauksen purku kasvatti vuoden 2023 tilinpäätöksessä tuloja 10 mrd. eurolla, koska se jäi käyttämättä kokonaan. Tasapaino tämä erä huomioiden oli +1,4 mrd. euroa v. 2023

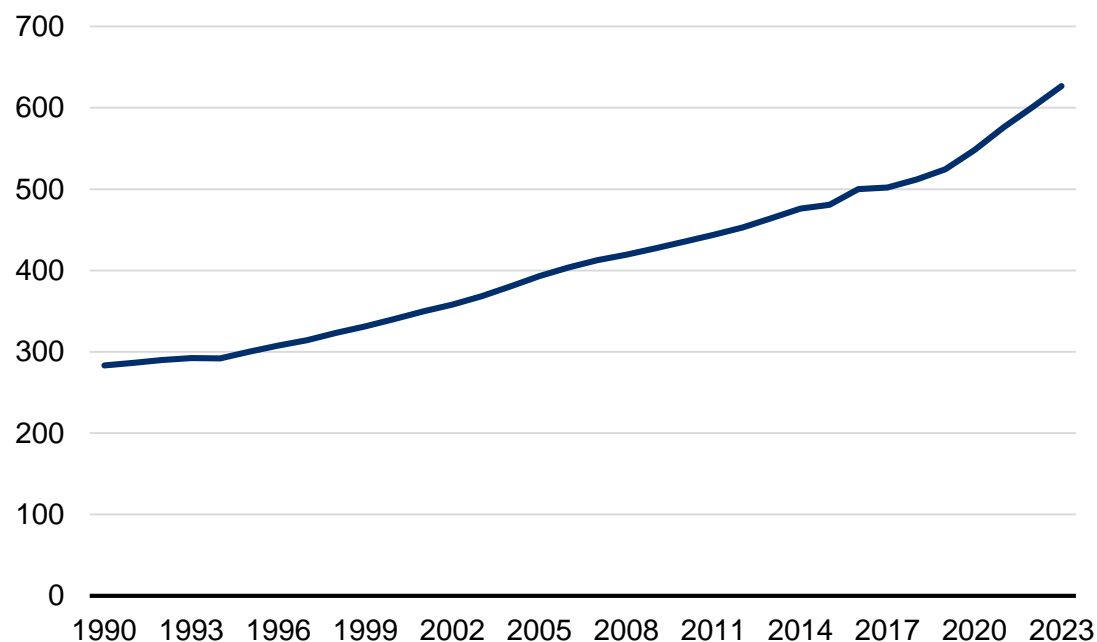
Valtion budjetoidun alijäämän muutos 2019–2025

mrd. euroa vuoden 2025 hinnoin (valtion menojen hintaindeksi)

75 vuotta täyttäneen väestön määrä on yli kaksinkertaistunut vuoteen 1990 nähden

75-vuotta täyttäneen väestön määrä, tuhatta henkeä

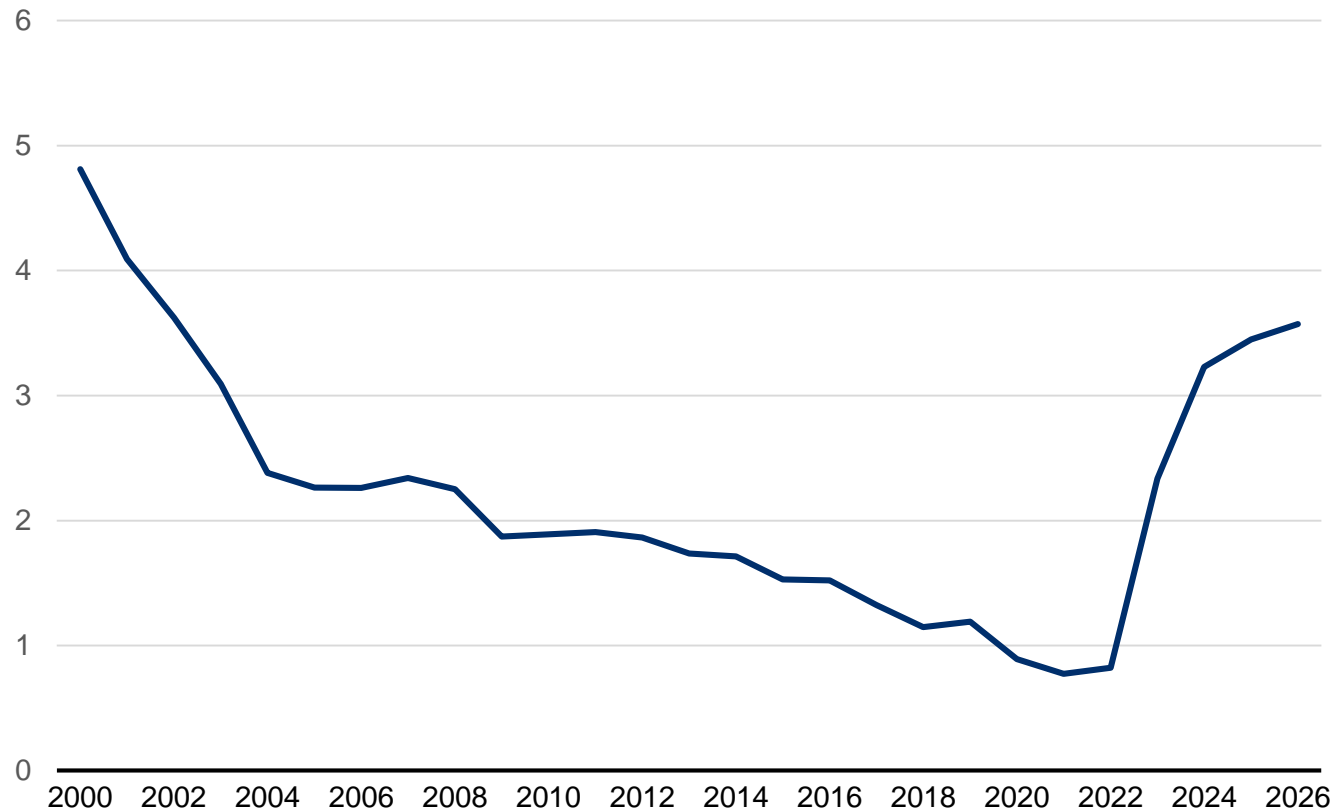
- Hoiva- ja terveystalveluiden tarve kasvaa vähitellen iän mukana.
- Yli 75-vuotiaiden määrän kasvu on kiihtynyt viime vuosina.
 - 2010-luvulla kasvu oli keskimäärin n. 2 prosenttia vuodessa.
 - 2020-luvulla kasvu ollut yli 4 prosenttia vuodessa.

Hyvinvointialueiden menopaineet ovat merkittävät

- Yksin hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikäteistarkistus on 1,5 miljardia euroa 2025.
 - Tämä johtuu siitä, että alueiden rahankäyttö vuonna 2023 ylitti selvästi rahoituksen tason.
- Rahoitustarpeen kasvua selittävät monet tekijät:
 - Väestön vanheneminen ja siitä aiheutuva palvelutarpeen kasvu
 - Henkilöstöpulasta seurannut ostopalveluiden käytön kasvu
 - Sote- ja kunta-alan palkkaratkaisu ylittää useampana vuonna palkankorotusten yleisen linjan

Matalien korkojen poikkeusaika on ohitse

Korkomenot v. 2000-2026, mrd. euroa

- Korkomenojen nousu jatkuu vaikka yleisen korkotason ennakoidaan alenevan.
- Korkearvio päivittyy uuden suhdanne-ennusteen myötä. Viimeaikaisen kehityksen pohjalta korkotasoa koskevaan oletukseen kohdistuu lievää alennuspainetta.

Työllisyystoimet etenevät

- Hallitus on toteuttanut toimenpiteet, jotka keskipitkällä aikavälillä vahvistavat työllisyyttä noin 79 400 työllisellä ja julkista taloutta n. 1,8 miljardilla eurolla.
- Suhdannetilanne vaikuttaa jonkin verran toimenpiteiden toteutumisen ajalliseen jaksotukseen.
 - Viimeisimmän kansantalousosaston arvion mukaan toimenpiteet vahvistavat työllisyyttä 16 000 työllisellä kunakin vuonna 2025-2027 ja 12 000 työllisellä vuonna 2028.

Valtionhallinnon toimintameno säästöjen toimeenpano etenee suunnitellusti

- Hallitus linjasi hallitusohjelmassaan valtionhallinnon toimintamenoja säästävistä tuottavuusohjelmasta ja lisäksi keväällä 2024 hallitus päätti uusista toimintamenoihin kohdistuvista lisäsäästöistä.
- Toimintameno säästöt ovat n. 281 miljoonaa euroa.
 - Tämä on n. 3 prosenttia kaikista valtionhallinnon toimintamenoista. Osuus vaihtelee hallinnonaloittain.
- VM:n ehdotuksessa säästöt on kohdennettu ministeriöiden oman valmistelun pohjalta.
 - Ministeriöillä on ollut mahdollisuus kohdentaa säästöjä virastojen toimintamomenttien lisäksi myös muille toimintameno tyyppisille kulutusmenomomenteille ja jossain määrin myös valtionavustusmenoihin.

VM:n budjettiehdotuksen sisältämät säästötoimet vastaavat mittaluokaltaan hallituksen päätöksiä

- Ministeriöiden ehdotukset eivät täysin vastanneet hallituksen tekemiä säästöpäätöksiä.
- VM:n ehdotuksen lähtökohta on, että säästöpäätökset toteutetaan täysimääräisenä. Uusia korvaavia säästöjä sisältyy VM:n ehdotukseen reilut 100 miljoonaa euroa.
- Ehdotukseen sisältyy myös uusia toimia.

VM:n budjettiehdotuksen sisältämät uudet säästötoimet

- Valtion kunnille maksamia laskennallisia korvauksia kotoutumisen edistämisestä lasketaan, jotta toimeentulotuen kotoutumiskorvauksiin kohdennettu säästö toteutuu täysimääräisesti:
-58 miljoonaa euroa
- Kirkkojen yhteiskunnallisiin tehtäviin osoitettu valtion rahoitus: -20 miljoonaa euroa
- Ruokavaliokorvauksen lisärahoituksen poistaminen: -9 miljoonaa euroa
- Metsähallituksen tuloutusta kasvatetaan: 6 miljoonaa euroa
- Rahoitus C-hepatiitin eliminointiohjelmalle perutaan: -3,7 miljoonaa euroa
- Asumistuen kuntaryhmien muuttaminen: -2,7 miljoonaa euroa
- Lisäksi maksuttoman oppimateriaalin rajaamista koskeva säästö korvataan vastaavansuuruisin vähennyksin toisen asteen koulutuksen hankerahoituksesta ja ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta.

Verotuksella vahvistetaan julkista taloutta

- Valtiolle kertyy verotuloja n. 67,0 miljardia euroa vuonna 2025.
- Kokonaisveroaste nousee hieman vuonna 2025 hallituksen sopeutustoimien seurauksena. Se ei kuitenkaan nouse edelliseen vaalikauteen verrattuna.
- Hallituksen keväällä 2024 linjaamat verosopeutustoimet vahvistavat julkista taloutta vuonna 2025 n. 1,4 miljardia euroa.
- Kuntataloutta vahvistetaan ja kunnallisveron efektiivisyyttä parannetaan.
 - Ansiotuloverotuksen vähennysjärjestelmää muutetaan siten, että kuntien verotulot kasvavat ja valtion vähenevät.

Poimintoja v. 2025 voimaan tulevista veropäätöksistä

Ansiotulo- ja yritysverotuksen muutoksia	Arvonlisäverotuksen muutoksia	Valmiste- ja liikenteen verotuksen muutoksia
Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus lukuun ottamatta kahta ylintä tuloluokkaa	Yleisen ALV- ja vakuutusmaksuverokannan korottaminen 1.9.2024 alkaen 24 % → 25,5 %	Tupakkaveron korotus, virvoitusjuomaveron korotus
Työtulovähennyksen kasvattaminen pieni- ja keskituloisia painottaen, työtulovähennyksen lapsikorotuksen käyttöönotto	Makeisten arvonlisäverokannan korotus 1.6.2025 alkaen 14 % → 25,5 %	Ajoneuvoveron perusveron alennus, sähköautojen ja lataushybridien ajoneuvoverotuksen korotus
Eläketulovähennyksen supistaminen, kotitalousvähennyksen supistaminen	Siirretään 10 prosentin alv-kantaan kuuluvat tuotteet ja palvelut (pl. sanoma- ja aikakauslehdet) 14 % kantaan Huom! Yleisradio Oy:n alv-kanta päättämättä.	Väylämaksujen palauttaminen täysimääräiseksi
Työnantajan koulutusvähennyksen poistaminen	Arvonlisäveron alarajahuojennuksen poisto ja vähäisen toiminnan alarajan korotus	

Hallitusohjelmassa ja keväällä 2024 päätettyjen kasvutoimien toimeenpano etenee

- Hallitusohjelmaan sisältyy useita talouskasvun edellytyksiä vahvistavia päätöksiä mm. investointien lupakäsittelyiden parantamiseksi ja markkinoiden kilpailullisuuden edistämiseksi.
- Suurten teollisten investointien vauhdittamiseksi toteutettava verohyvitys on valmistelussa.
- Suomen T&K-menot on tarkoitus nostaa asteittain 4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä.
 - Valtion T&K-rahoitus nousee 1,2 prosenttiin / BKT vuoteen 2030 mennessä sillä edellytyksellä, että yksityisen sektorin panostukset kasvavat 2,8 prosenttiin.
 - VM:n ehdotus sisältää kevään kehyspäätöksen mukaiset T&K-määrärahalisäykset.
- VM:n ehdotukseen ei sisälly uusia toimia osaksi hallituksen määräämää 4 miljardin euron investointiohjelmaa, vaan niistä linjataan jatkovalmistelussa.

Yhteenveto

- Talous on lähdössä toipumaan.
 - Hallitus tukee tätä kasvutoimin.
- Alijäämä on syvä hallituksen ponnisteluista huolimatta.
 - Hallituksen säästöpäätökset etenevät suunnitellusti ja ne on tärkeää toteuttaa täysimääräisesti.
- Uusi ennuste ja hallituksen neuvottelut tarkentavat vuoden 2025 budjetin lukuja.

Mitä seuraavaksi?

- 9.8. Valtiovarainministeriön ehdotus vuoden 2025 talousarvioksi julkaistaan
- 3.–4.9. Hallituksen budjettiriihi
- 23.9. Talousarvioesitys käsitellään ylimääräisessä raha-asiainvaliokunnassa sekä valtioneuvoston yleisistunnossa
- Talousarvioesitys julkaistaan osoitteessa budjetti.vm.fi

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

VM.FI | @VMUUTISET